

BASKETBOL ALTYAPI ORGANİZASYONU İSTANBUL İLİ UYGULAMASI, YABANCI ÜLKELERLE MUKAYESİ*

Özata, E.**

ee- Okulların Gelir Kaynakları ve Tesisler (II.)

Basketbol Yaz Okulunun finansman kaynağını bilmek de önemlidir. Yöneticiler finans kaynaklarını sırayla şu türlü belirtmektedirler:

TABLO-7: BASKETBOL YAZ OKULLARININ FİNANS KAYNAKLARI

FİNANS KAYNAKLARI	KURULUŞ SAYISI
Kuruluş gelirlerinde aktararak	7
Kuruluşa yapılan bağışla	3
Eğitime katılan sporcu adaylarından	17
Başka...	-
TOPLAM	27

Görüldüğü üzere Yaz Okullarında en kuvvetli finans kaynağı eğitime katılan sporculardır. Zira şahsi görüşmelerimizde birçok kuruluş bu okulları para kazanmak için açtığını açık bir şekilde ifade etmiştir. Tesbitlerimize göre Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde açılan Yaz Okulları ile Efes Pilsen Spor Kulübü'nün açmış olduğu Basketbol Yaz Okulları'ndan para alınmadığı, diğerlerindeki öğrencilerden önemli miktarlarda ücret alındığı anlaşılmıştır. Popüler Spor Kulüplerinden bazılarının 1990 yılı Faaliyet Raporunun gelirler bölümü incelendiğinde bir sezonda 250 milyon TL? milyon TL'dir. Bu durumda Basketbol Yaz Okulları'nın büyük bir bölümü kâr amacıyla açıldığı görülmektedir.

Ne varki bu kârlar büyük ölçüde tesislere yansımamaktadır. 27 yöneticiden 17'si, 44 eğitimciden 27'si kendi tesislerinin yeterli olduğu görüşünde ittifak etmişlerdir.

116 tesisi değerlendiren bu % 62.9'luk ve % 61.3'lük oranlar aslında, tesislerin bir kaçı müstesna, son derece noksanıdır. Kamu kuruluşlarının tesislerini sözleşme yaparak belirli gün ve saatlerde kullanmaktadırlar.

Araştırma kapsamına giren kuruluşlardan 5'inin salonu olmadığı, 17'sinin bir, 4'ünün iki, 2'sinin üç, bir kuruluşun da dört ve toplam olarak 35 adet salonu olduğu, 3 kuruluşun açık sahasının olmadığı, 10 kuruluşun bir, 5 kuruluşun iki, 4 kuruluşun dört, 3 kuruluşun beş, 3 kuruluşun da n ve toplam olarak 81 adet açık basketbol tesisinin bulunduğu ifade edilmektedir.

b- Eğitimcilerle

aa- Spor eğitimcilerin Yaş Kategorilerine göre Meslek, Sektör ve Statüleri

Basketbol Yaz Okullarına ve Kulüplere ait küçük ve Yıldız kategorileri eğitimcilerinin yaş dağılımına dikkat edildiğinde, en fazla 39 kişilik kategoriyi oluşturan (% 56.4) 20-25 yaş grubu ortaya çıkmaktadır. Bunların çoğunu Beden Eğitimi ve Spor Bölümü ihtisas öğrencileri veya mezunları oluşturmaktadır.

TABLO-8: EĞİTİCİLERİN YAŞ DAĞILIMI YAŞ KATEGORİLERİ

Bunu 12 kişi (% 17. 4) ile 26-30 yaş grubu, 7'şer kişi (%10.2) ile 31-35 ve 36-40 yaş grupları takip etmektedir. 46 yaşından fazla ise bir eğitici Basketbol Yaz Okulunda bulunmaktadır. Yaşı büyük olan eğitimciler genellikle asıl meslekleri Beden Eğitimi Öğretmeni veya Antrenörlüğü meslek olarak seçmiş kişilerdir.

Ayrıca Basketbol Yaz Okulları ile Kulüplerin altyapısında çalışan eğitimcilerin yaş dağılımında paralellik olduğu görülmekte, bunların 34 kişisi İstanbul, 35 kişisi ise taşra doğumlu bulunmaktadır. Durumun daha fazla ayrıntısına girildiğinde, eğitimcilerin mesleki dökümlerinin şu türlü olduğu anlaşılmaktadır.

Asıl Meslekler		Antrenör		Bed. Eğ. Öğ.		Ün. Öğr.		Serb. Mes.		TOPLAM	
SEKTÖRÜ	STATÜSÜ	YAZ		YAZ		(Spor Bl. Öğt.) YAZ		YAZ		YAZ	
		OK.	KULÜP	OK.	KULÜP	OK.	KULÜP	OK.	KULÜP	OK.	KULÜP
KAMU	KADROLU	1	1	-	2	1	-	-	-	2	3
	SÖZLEŞMELİ	1	1	3	-	3	2	1	2	8	5
	FAHRİ-	-	-	1	-	1	1	1	-	3	1
ÖZEL	TOPLAM	2	2	4	2	5	3	2	2	13	15
	KADROLU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	SÖZLEŞMELİ	3	3	6	2	13	7	5	3	27	15
	FAHRİ	1	-	-	-	2	1	1	-	4	1
GENEL TOPLAM		6	5	10	4	20	11	8	5	44	25

Basketbol Yaz Okullarında görev yapan eğitimcilerin 13'ü kamu, 31'i özel sektörde, kulüplerde ise 9'u kamu, 16'sı özel sektörde görev yapmaktadır. Toplam olarak her iki grupta kamuda 22 eğitici, özel sektörde 47 eğitici görev yapmaktadır.

Meslek itibariyle de Yaz Okullarında en fazla katılım 20 kişi (% 44. 84)'le Spor Bölümü ve Üniversite öğrencileridir. Bunu 10 kişi (% 22.83)'le Beden Eğitimi Öğretmeni, 8 kişi (% 18.59)'la serbest meslek sahibi, 6 kişi (% 13.74)'le Antrenörler takip etmektedir. Kulüplerde de en fazla katılım genel 11 kişi (% 44) ile Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencisi, diğerleri ise hemen hemen aynı oranları paylaşmaktadır.

Görünüm odur ki, Basketbol Yaz Okullarında ve Kulüplerde eğitimcilik yapmada Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencileri gittikçe daha fazla ön planda yer almakta ve hizmetler muhakkak ücret karşılığı olmaktadır. Fahrilik pratikte mevcut değildir.

bb- Mezuniyet Durumu

Eğiticilerin son bitirdiği okulların ne olduğunu bilmekte de fayda vardır:

TABLO-10: EĞİTİCİLERİN MEZUNİYET DURUMU

BITİRDİĞİ OKUL	YAZ OKULUKULÜPLERTOPLAM					
	KİŞİ	%	KİŞİ	%	KİŞİ	%
M. Ü. Atatürk	12	27.3	12	48	24	34.8
Eğ.Fak.B.Eğ.S.Bİ						
Üniversite	3	6.8	8	32	11	16
Lise	25	56.8	3	12	28	40.5
End. Meslek Lisesi	3	6.8	2	8	5	7.2
Ortaokul	1	2.3	-	-	1	1.5
TOPLAM	44	100	25	100	69	100

Antrenör Yönetmeliği madde 6-a'ya göre "En az Lise veya Dengi Okul mezunudur. Lakin birkaç istisna ile bunlar Spor Bölümün veya diğre bir Yüksek Okul'da tahsiline devam etmektedir. Ortakokul mezunu olan 1 kişi sporculuk hayatı devam ettirmekte olup ücretli olarak kam kesiminde görev aldığını söylemiştir.

İkinci büyük bölümü Yüksek Okul mezunu veya Üniversite'de okuyanlar teşkil etmektedir, 15 kişi (% 34.1).

Böylece hernekadar lise çıkışlılar çoğunlukta ise de, bundan böyle yüksek öğrenim görenlerin tercih edileceği açıktır. Çünkü spor büyük bir rekabet ortamı içindedir.

Eğitim durumuyla paralellik içinde yürüyen bir de antrenörlük işi vardır.

Basketbol Yaz Okulları ve Kulüpler'de görev alan eğiticilerin Antrenörlük kariyerleri şöyledir:

TABLO-11: ANTRENÖRLÜK DERECELERİ

<u>Antrenör Dereceleri</u>	<u>Yaz Okulları</u>		<u>Kulüpler</u>	
	<u>Kişi</u>	<u>%</u>	<u>Kişi</u>	<u>%</u>
Stajyer Antrenör	5	11.3	10	40
Kulüp Antrenörü	15	34.1	11	44
Milli Antrenör	1	2.3	-	-
Belgesi olmayan	235	52.3	4	16
TOPLAM	44	100	25	100

17.8.1987 tarih ve 19547 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Antrenör Eğitim Yönetmeliği"nden önce antrenörlere Stajyer, Kulüp, Milli ve FİBA'dan belgeli olmak üzere kademeler ve dereceleri verilmekteydi. Aslında bunlar eğitimcilerin beyan ettikleri yönetmeliğe uygunluğu tam olmayan belgelerdir. Bu güne kadar Basketbol Federasyonu tarafından, eş değerleri olan Antrenör, Kıdemli Antrenör ve Baş Antrenör olarak değiştirilmeleri gerekmektedir (5). Önemli bir konuda 23 eğiticinin hiç belgesi bulunmamasıdır. Bu durum eğiticilere yeterli ücretin verilmeyişinden kaynaklanmaktadır. Deneyimli ve belgeli antrenörler daha çok ücret talep ettiklerinden Yaz Okullarında kendilerine görev verilmemektedir. Kulüplerde 4 eğiticinin antrenörlük kartı yoktur.

Mevcut eğiticilerin sistem içindeki statülerine gelince 11 kişi Baş Antrenör, 25 kişi Antrenör, 8 kişi Antrenör Yardımcısı ünvanı ile görev aldıklarını belirtmişlerdir. Halbuki hemen yukarıda 23 antrenörün belgesinin olmadığı belirtilmekteydi. Bu durumda 15 eğitici antrenörlük belgesi olmadığı halde Basketbol Yaz Okullarında kendilerini antrenör statüsünde gösterdikleri anlaşılmaktadır. Basketbol Yaz Okullarında yerinde inceleme ve kaynak şahıslarla yaptığımız görüşmelerde sadece bir müessesede tecrübeli

(5)- Antrenör: Küçükler, Yıldızlar, Gençler Kategorisinde,

- Kıdemli Antrenör: Büyükler Kategorisinde Baş Antrenör: Milli Takımlarda, Üst kademedeki antrenör lisansına sahip olanlar alt kademelerde de görev alabilirler. Antrenör Yönetmeliği (m. 13)

bir Baş Antrenör, üç Kıdemli Antrenör (Beden Eğitimi Öğretmeni), Yönetici, Memur ve Hizmetliler görev aldığı anlaşılmaktadır. Kadroda yalnız sağlık personeli yoktur. Belirli bir program dahilinde bir ekip olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Diğerlerinin ise küçük yaş gruplarının tecrübesiz ve belgesiz kişilere teslim ettikleri anlaşılmaktadır.

Basketbol Yaz Okullarında görev alan eğiticiler, lisanslı olarak belli dönemlerde, okul ve kulüp takımlarında müteaddit defalar, bir de milli takımda oynamışlardır.

cc- Eğiticilerin Sezon İçinde Aldıkları Görevler, Katıldıkları Kurslar

Basketbol Yaz Okullarında görev alan eğiticilerin yıl içindeki asli görevleri şöyledir:

TABLO-12: SEZON İÇİNDE ÇEŞİTLİ KATEGORİLERDE GÖREV ALMA DURUMU

Statü:	Baş Antrenör		Antrenör		Antrenör Yrd.		Başka		TOPLAM
	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel	
Sektör:									
Kategoriler									
Minikler	-	1	1	2	-	-	-	-	4
Küçükler	-	1	1	4	-	2	-	-	8
Yıldızlar	-	-	1	3	-	3	-	-	7
Gençler	-	1	2	2	-	2	-	-	7
Büyükler	1	-	1	2	-	1	-	-	5
Hiçbirinde	-	-	-	-	-	-	3	10	13
TOPLAM	1	3	6	13	-	8	3	10	44

Tabloya bakıldığında toplam 44 eğiticiden 13'ünün sezon içinde kulüplerde görev almadığı görülmektedir. Daha sonra 8 Eğitici küçüklerde, 7'şer Eğitici Yıldız ve Gençlerde, 5 Eğitici Büyüklerde ve 4 Eğitici de Miniklerde görev almaktadır.

Yapılan görüşmelerde bir alt kategoride görev alan eğitici bir üst kategorinin de Yardımcı Antrenörlüğünü yapmakta, bir üst kategoride çalışan antrenörün ise alt kategorilere yardım ve nezaret ettiği anlaşılmaktadır. Ama kulüplerin A Takım antrenörleri diğer kategorilerle ilgilenmedikleri ve zamanlarının olmadığını belirtmişlerdir.

"Basketbol Antrenörlüğünü geçiminizi temin etmek için bir ücret karşılığı mı yapıyorsunuz?" sorusuna alınan cevaplar şöyle olmuştur:

Antrenör ve yardımcılarının % 80'i bu mesleği gelir sağlamak amacıyla, % 20'sinin ise gelir durumunun iyi olduğunu, bu işi fahri yürüttüğünü belirtmektedir.

Müessese kulüplerinin çalıştırdıkları eğiticilere ücretlerini muntazam ödedikleri, diğer kulüplerin ise düzensiz bir şekilde ödeme yaptıkları anlaşılmıştır. Eğiticilerin % 70'i ücret konusunda tatmin edici bir ücret almadığını, % 30'unun ise memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

"Mesleki gelişiminizi sağlamak için Türkiye'de açılan Basketbol Kurs ve Seminerleri izliyorsunuz? sorusuna alınan cevaplar şu şekildedir:

13 Eğitici Kurs ve Seminerleri izlediğini, 12 Eğitici ise izleyemediğini belirtmiştir. Bu Kurs ve seminerleri izleyemeyenler gerekçe olarak, zamanında haberdar edilmediklerini ifade etmektedirler. Bir kısmı ise mali imkânlarının yeterli olmadığını kulüplerin bu hususta yardımcı olmadıklarını belirtmektedir.

Kurs ve seminerlere katılanlar ise konuların daha önceden yazılı metin olarak kendilerine verilmediğini, sürenin çok kısa olduğu konuların ise çoğunlukla nazari olarak işlendiğinden mem-

nun olmadıklarını ifade etmektedir.

"Mesleki gelişmenizi sağlamak için yurt dışında açılan basketbol kurs ve seminerlere katılıyor musunuz?" sorusu karşılığında, eğiticilerin % 95'inin yurt dışında düzenlenen kurs ve seminerlere katılmadığı, gerekçe olarak ta, kulüplerin masraflarını karşılamadığını, ayrıca yabancı dil bilmedikleri, % 50'sinin ise, kulüplerinin bir kısım masrafları karşıladığı, kurs ve seminerlere yolladığı anlaşılmaktadır.

Yurt dışına giden eğiticilerle bu konuyu görüştüğümüzde; Yunanistan ve İtalya gibi ülkelerin bu kurs ve seminerlere 100'ün üzerinde eğitici kadrosuyla katıldığını, Türkiye'den ise sadece 2 veya 3 kişi gönderildiğini ifade etmektedirler. Bu durum Basketbol'un gelişmesini diğer ülkelere göre büyük oranda ters yönde etkileyen bir faktör olmaktadır.

Buradan, Basketbol Federasyonu'nun, yurt içinde ve dışında açılan kurs ve seminer çalışmalarına katılmak için, kulüp ve antrenörlere bir müeyyide, zorlama, hatta kolaylık getirmediği anlaşılmaktadır.

c- Sporcu Adayları ve Sporcularla

aa- Yaş Grupları

Basketbol Yaz Okulları çalışmalarına katılan gençlerin yaşları ile Kulüplerin alt yapılarında faaliyetlerini sürdüren sporların yaşlarını tesbit etmek, spora başlama yaşıyla mukayesede bulunmak ve okullara kayıt yapılırken yaş ve diğer kıstaslara ne ölçüde dikkat edildiğini anlamak için verilen cevaplarla ilgili bazı rakamları tabloştürmak gerektir:

TABLO-13: BASKETBOL EĞİTİMİNE KATILAN GENÇLERİN YAŞ DAĞILIMI

Yaş grupları	Basketbol Yaz Okulları						Kulüpler				Toplam	%
	8 - 11		12 - 15		16 - 18		13 - 15		16 - 18			
Kuruluşlar	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%		
Beşiktaş	20	8,3	20	6,9	-	-	28	23	16	15,7	84	10,5
Galatasaray	5	2,1	28	9,6	11	26,8	22	18	10	9,8	76	9,5
Fenerbahçe	10	4,2	10	3,3	-	-	8	6,5	30	29,3	58	7,8
İTÜ	12	5	10	3,3	-	-	8	6,5	30	29,3	58	7,8
Eczacıbaşı	21	8,7	21	7,2	-	-	10	8,2	6	5,9	58	7,8
Paşabahçe	12	5	8	2,7	-	-	12	9,8	12	11,8	44	5,5
Efes	18	7,5	10	3,3	-	-	10	8,2	12	11,8	50	6,8
Nasaş	-	-	-	-	-	-	14	11,5	10	9,8	24	3,1
Enka	9	3,8	24	8,2	6	14,6	-	-	-	-	39	4,9
M.Ü.Ata.Eğ	5	2,1	10	3,3	13	31,7	-	-	-	-	28	3,5
Öz.Or.Doğ.Li.	6	2,5	14	4,8	-	-	-	-	-	-	20	2,5
Caferağa	26	10,8	26	9	-	-	-	-	-	-	52	6,5
Burhan Felek	25	10,4	25	8,1	-	-	-	-	-	-	50	6,2
Taç Spor	7	2,9	15	5,6	-	-	-	-	-	-	22	2,7
Öz. Göztepe	10	4,2	5	1,7	-	-	-	-	-	-	15	1,8
Altinyurt	10	4,2	8	2,7	-	-	-	-	-	-	18	2,2
K. Köy An.Li.	8	3,3	12	4,1	-	-	-	-	-	-	20	2,5
Korukent	4	1,6	8	2,7	5	12,2	-	-	-	-	17	2,1
Pertevniyal	10	4,2	10	3,3	-	-	-	-	-	-	20	2,5
Bakırköy	10	4,2	12	4,1	-	-	-	-	-	-	22	2,7
Moda	12	5	15	5,6	6	14,7	-	-	-	-	33	4,4
TOPLAM	240	100	291	100	41	100	122	100	102	100	796	87,2

Tablo-13'de görüldüğü gibi Basketbol Yaz Okullarında en fazla katılım 291 kişi (% 51) ile (12-15) yaş grubudur. Bunu 240 kişi (% 41) ile (8-11) yaş grubu takip etmektedir. Bu ikisi basketbola başlama ve Yaz Okulları için en uygun yaş gruplarıdır. Üçüncü sırayı alan (16-18) yaş grubu 41 kişi (% 7)'dir. Bu grubun da faaliyetlere Boş Zaman Eğitimi için katıldığı anlaşılmaktadır.

Kulüplerde 122 kişi (% 54,5) ile 13-15 yaş grubu ilk sırayı almaktadır. Bunu 102 kişi (% 45,5) ile 16-18 yaş grubu takip etmektedir.

Kaynak şahıslarla yaptığımız görüşmelerde, bazı kulüpler, okullar tatil olmadan Mayıs ayı sonunda seçme yapılacağını duyurarak, kabiliyetli ve fiziği iyi gençleri yaşlarını da dikkate alarak alt yapılarına eleman seçmektedir. Hatta, okulları gezerek seçmelerini sürdürmektedir. Bu seçmeleri kazanan gençlerden eğitim için para alınmamaktadır. Seçilemeyen gençlere çevrede açılan Basketbol Yaz Okulları tavsiye edilmektedir. Buna göre, kulüplerin kategorilere göre yaş grupları şu şekildedir:

Tablo - 14: Kulüplerin Yaş Grupları

Tabloda görüldüğü gibi, küçük kategorilerinin altında Hazırlık ve Minik kategorileri vardır. Böylece kulüplerin alt yapısı daha geniş tutulmaya çalışılmıştır.

Yukardaki tablo birkaç müessese ve isim yapmış kulübün alt yapısına benzemektedir. Deplasmanlı Liglerde oynayan kulüplerin dışında böyle bir organizasyon görülmemektedir.

bb - Eğitim Durumları

Basketbol Yaz Okullarına gelenlerin ve Kulüplerdeki sporcuların "Eğitim Durumları" sorulduğunda faaliyetlere katılan kişilerin tümünün bir eğitim kurumunda okuduğu ortaya çıkmıştır. Bundan da anlaşılacağı üzere, basketbolda eğitim her zaman lâzımdır ve vardır.

TABLO-15: BASKETBOL YAZ OKULLARI'NDA VE KULÜPLERDE SPORCULARIN EĞİTİM DURUMU

Okullar	Basketbol Yaz Okulları						Kulüpler				TOPLAM	
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Ortaokul		Lise			
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Beşiktaş	20	8.5	20	7	-	-	32	18.8	12	22.2	84	10.5
Galatasaray	5	2.1	24	8.5	15	29.4	28	16.5	4	7.4	76	9.5
Fenerbahçe	8	3.4	12	4.3	-	-	18	10.6	20	37	58	7.8
İTÜ	12	5	10	3.6	-	-	24	14.1	-	-	46	5.7
Eczacıbaşı	21	8.8	21	7.4	-	-	16	9.4	-	-	58	7.8
Paşabahçe	12	5	8	2.8	-	-	18	10.6	6	11.1	44	5.5
Efes	14	5.8	14	4.9	-	-	18	10.6	4	7.4	50	6.8

Nasaş	-	-	-	-	-	-	16	9.4	8	14.9	24	3.1
Enka	9	3.8	18	6.4	12	23.5					39	4.9
M.Ü.At.Eğ.Fak	3	2.1	10	3.6	13	25.5					28	3.5
Özel O. Doğu Ls.	6	2.5	14	4.9	-	-					20	2.5
Caferağa	30	12.9	22	7.8	-	-	Yukarıdaki tabloda				52	6.5
Burhan Felek	28	11.1	22	7.8	-	-	Deplasmanlı lig'de				50	6.8
Taç Spor	10	4.3	12	4.3	-	-	oynayan kulüplerin				22	2.7
Özel Göztepe	10	4.3	5	1.7	-	-	altyapılarından				15	1.8
Altınyurt	10	4.3	8	2.8	-	-	örnek verilmiştir				18	2.6
K.Köy An.Ls.	4	1.7	16	5.7	-	-					20	2.5
Korukent	4	1.7	6	2.8	5	9.9					17	2.3
Pertevniyal	10	4.3	10	3.6	-	-					20	2.5
Bakırköy	8	3.4	14	4.9	-	-					22	2.7
Moda	12	5	15	5.2	6	11.7					33	4.4
TOPLAM	238	41.6	283	49.4	51	9	170	75.9	54	24.1	796	102.4

Tabyola göre basketbol faaliyetlerine en fazla iştirak 283 kişi (% 49.4)'le orta okullardan-
dır. Bunu 238 kişi (% 41.6) ile ilkokullar, 51 kişi (% 9) ile liseler takip etmektedir. Kulüplerde ise
170 kişi (% 75.9) ile orta okullar, 54 kişi (% 24.1) lisede okuyan gençler kulüplerin alt yapılarında
basketbol faaliyetlerini sürdürmektedir.

cc - Sosyo-Ekonomik Durumları

Basketbol Yaz Okulları ile Kulüplerin alt yapılarındaki Küçük ve Yıldız takımı sporcularına
sosyo-ekonomik durumlarını öğrenmek amacıyla anne ve baba meslekleri sorulduğunda bunla-
rın genellikle ekonomik piyasada tutulan ve fazla para getiren iş sahiplerinin çocukları basketbol
eğitimine devam etmektedir.

TOBLA-16 ANNE VE BABA MESLEKLERİ

Meslek Grupları	Yaz Okulları				Kulüpler				GENEL TOPLAM			
	Anne		Baba		Anne		Baba		Anne		Baba	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
S. Mes.	80	14	414	72.3	60	26.8	190	4.8	140	17.6	604	75.9
Memur	101	17.7	154	26.9	30	13.4	28	12.5	131	16.5	182	22.9
İşçi	2	0.3	4	0.8	4	1.8	6	2.7	6	0.7	10	1.2
Çiftçi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ev Kad.	389	68	-	-	130	58	-	-	519	65.2	-	-
TOPLAM	572	100	572	100	224	100	224	100	796	100	796	100

Tabloda görüldüğü gibi, en fazla 140 kişi (% 17.6) ile anne, 604 kişi (% 75,9) ile baba ser-
best meslek grubundadır. Bu meslek grubunu 131 kişi (% 16.5) ile anne, 182 kişi (% 22,9) ile ba-
ba, memur sınıfı izlemektedir. İşçiler ise basketbol faaliyetlerinde yok gibidir. Yaz Okulları ve ku-
lüplerin alt yapısında işçi çocukları toplam anne 6 kişi (% 0.7), baba 10 kişi (% 1.2)'dir. Çiftçi ço-
cuğu ise, her iki grupta da yoktur. Yaz Okullarında ev kadını 389 kişi (% 68), kulüplerde 130 kişi

(% 58)'dir. Çalışmayan anneler arasında her iki grupta (% 10)'luk bir fark vardır. Basketbol faaliyetlerine katılan gençlerin ailelerinin ekonomik durumları çok iyi seviyededir.

Her kategorideki öğrencilerin kimler tarafından yönlendirildikleri meselesi de gençlerin spora teşvik edilme kanallarını öğrenme ve ilerde onları kullanma bakımından önemlidir.

Buna göre:

Yönlendirenler	Yaz okulu		Kulüpler		GENEL TOPLAM	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Kendisi	370	64.7	73	32.6	443	55.7
Ailesi	166	29	63	28.1	229	28.8
Arkadaşı	17	2	73	32.6	90	11.3
Öğretmeni	19	3.3	15	6.7	34	4.2
TOPLAM	572	100	224	100	796	100

Burada önemli olan ilk iki kanaldır. Gerek gençler, gerekse aileleri özellikle kitle iletişim araçları sayesinde basketbola özendirilmekte, bu branş bu yolla büyük hamle yapmaktadır (6). Her halde durumun daha da desteklenmesi gerekmektedir.

Aile tarafından yönlendirilmede, içerdeki bireylerin spor profillerini tanımak muhakkak ki faydalı olacaktır.

Ailesinde basketbol oynamış veya oynamakta olan sorulduğunda, 401 kişi (% 70) basketbolu oynamadığını beyan etmiştir. Oynamış veya oynamakta olan kardeşler 98 kişi (% 17), babalar 54 kişi (% 9), anneler 19 kişi (% 3)'dür. Böylece basketbolla ilgilenen % 30 nisbetindeki aile fertlerinin, bir evvelki cevapta yer alan "çocuklarını yönlendiren" % 32.5'lik kesim içinde kesin olarak yer aldığı anlaşılmaktadır. Böylece, bu branşla uğraşanların zaman içinde geometrik diziyle sağlanacağını söylemek mümkün olmaktadır. Yalnız durumun yine de kitle haberleşme vasıtaları ile propaganda edilmesinde fayda olacaktır.

Basketbol Yaz Okullarında gruplar teşkil edilirken belirli kıstas ve prensiplere dikkat edilip edilmediğini ve gençlerin kaç yıl basketbol çalıştıklarını daha derinlemesine öğrenmek maksadıyla sorulan bir soruya karşılık alınan cevaplar şöyledir:

En çok 298 kişi ile (% 52) yeni başlayanların çoğunlukta olduğu geri kalan % 48'in müteaddit defalar bu çalışmalara katıldıkları anlaşılmaktadır.

132 kişinin (% 23) 2-3 yıl, 86 kişinin (% 15) 1 yıl, 56 kişinin (% 9.8) 4 ve daha fazla yıldır çalıştıkları tesbit edilmiştir. Bazı kuruluşlar daha önce basketbol'a başlayan gençleri ayrı seviye gruplarına ayırarak çalışmalarını ona göre düzenlemektedir. Diğerlerinin ise yaş, fiziki durum ve seviyelerini dikkate almadığı, hepsini aynı gruba katmak suretiyle belirli kıstaslara ve prensiplere uymayıp göstermelik hizmette buldukları anlaşılmıştır.

Istanbul'un en önemli meselelerinden biri trafiktir.

Ev ile çalışma yeri arasındaki mesafe vasıta ile, 332 kişide (% 58) en fazla 15 dakika tutmaktadır. Basketbol Yaz Okuluna gitmeyi teşvik bakımından bu kısa sürenin varlığı inkâr götürmez. Aynı mesafeyi 128 kişi (% 22) 16-30 dakikada almaktadır. Bu durum çalışmalara katılan kişilerin % 80'inin trafikten fazla etkilenmediğini göstermektedir. 37 kişi (% 6) 31-45 dakika, 75 kişi (% 13) 45 dakikanın üzerinde bir süre şehiriçi deplasman yapmaktadır.

Demek ki gençlerin spor yapmalarını teşvik etmenin önemli bir yolu, hemen yakınlarında

k - BHazırlık - AMinik - BMinik - A10 Yaş10 Yaş10 Yaş10 YaşHazırlık - BHazırlık - BHazırlık - BHazırlık - B10 Yaş10 YaşHazırlık - BHazırlık - B
(b) - 1980'li yıllarda televizyonda oynatılan "Beyaz Gölge", "NBA" Lig maçları ve diğer müsabakaların bu özendirilmede büyük rolü olduğu açıktır.

spor tesislerinin bulundurulmasıdır.

Basketbol Yaz Okullarının ücretli olup olmadığı hususunda edinilen bilgilere göre 572 kişiden 422'sinin para ödediği, 150'sinin bir ödemede bulunmadığı tesbit edilmiştir. Para almayan kuruluşlar Efes Pilsen, Paşabahçe ve İstanbul Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesindeki okullardır. Diğerlerinin ne miktar sezonluk ücret aldığı aşağıdaki tabloda görülmektedir:

TABLO- 17: BASKETBOL YAZ OKULLARI SEZONLUK ÜCRETİ (1990)

KURULUŞUN ADI	SEZONLUK ÜCRETİ (2,5-3 AY)
Beşiktaş	250.000
Galatasaray	450.000
Enka	400.000
Eczacıbaşı	450.000
M.Ü. Ata. Eğ.	150.000
Özel Orta Doğu Lisesi	200.000
Caferağa	Ücret almadı
Burhan Felek	Ücret almadı
Efes Pilsen	Ücret almadı
Taç Spor	650.000
Özel Eğ.	Derneği 400.000
Altinyurt	350.000
Paşabahçe	Ücret almadı
Korukent	700.000
Kadıköy Anadolu Lisesi	300.000

Bazı kuruluşlar sporcu çocukları ile kendi personelinden % 50 indirimli ücret almaktadır. Başka bir uygulama ise, basketbol branşının yanında diğer rekreatif faaliyetler ile yarım ve tam gün oluşuna, kahvaltı ve yemek bedeli, servis hizmetlerinin ilavesi gibi yan etkenlerle ücretlerin daha da artmasına sebep olmaktadır.

Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde açılan Burhan Felek ve Caferağa Yaz Okulları ücretsiz olduğu için kayıtların başlamasıyla iki gün içerisinde kontenjanları dolmaktadır. Aynı durum Efes pilsen Spor Kulübü için de geçerlidir. Bu adı geçen kuruluşlar spor salonlarında eğitimlerini sürdürmektedir. Bizce bu kuruluşlar tesislerini açık basketbol ve antrenman sahaları ile çoğaltmalıdır. Bu sayede daha fazla gence hizmet götürülecektir. Dolayısıyla büyük grubun içinden elbette daha yetenekli gençler bulunup seçilecektir.

Diğer isim yapmış kuruluşlar fazla ücret almalarına rağmen Basketbol Yaz Okullarının kontenjanları hemen dolmaktadır. İstanbul ilinde basketbol branşına karşı küçük yaş grupları büyük ilgi göstermektedir. Bu ihtiyacı karşılamak için bilhassa Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ve Belediyeler, semtlere açık tesis yapımını hızlandırmalı açılan tesisin bakım ve işletmesini, bir esasa bağlamalıdır. Açılacak Yaz Okulları mutlaka ücretli, fakat makul seviyede olmalıdır.

Bugünkü Basketbol Yaz Okullarından (ücret almayanlar hariç) varlıklı ailelerin çocukları yararlanmaktadır. Orta kesimden bu okullarda eğitim gören hemen hemen yok gibidir. Bu dengesizliği gidermek için kamu kuruluşları ve yerel kuruluşlar normal ücret olarak İstanbul'un değişik semtlerinde Basketbol Yaz Okulları açabilirler. Bu hususta Gençlik Spor İl Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde Milli Eğitim Müdürlüğü, Belediyeler ve M.Ü. Atatürk Eğitim Fak. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü ve kulüplerin müşterek işbirliği ve dayanışmasıyla istenilen sayıda ve düzeyde Bas-

ketbol Yaz Okulu açılabilir.

Başarılı ve yetenekli sporculara kuruluşların teşvik amacıyla yardımda buldukları da gözlenmektedir. 5 kişinin az miktarda da olsa yardım aldığı tesbit edilmiştir. Kuruluşların sporcuya yardımı daha ziyade Yıldız ve üst kategorilerde olmaktadır. Basketbol Yaz Okullarında teşvik için bir yardım söz konusu değildir. Ancak çok uzun boylu sporcular bu teşviklerden küçük kategorisinden itibaren istifade etmektedir.

Spor yaparken genel olarak şu gayeler etrafında toplanıldığı görülmektedir:

GAYE	YAZ OKULLARI		KULÜPLER		TOPLAM	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Boş Zaman Değerlendirme	88	15.5	40	17.9	128	16.1
Profesyonel Sporcu Olm.	181	31.6	141	62.9	322	40.5
Eğlence Maksadıyla	3	0.5	7	3.1	10	1.2
İyi Sp. Ol-Sağ. Ol	260	45.4	25	11.1	285	35.8
Arkadaş Edinmek	40	7	11	5	51	6.4
GENEL TOPLAM	572	100	224	100	796	100

Toplam 796 kişiden 285'inin "İyi bir sporcu ve sağlıklı olmak", 322'inin "Profesyonel sporcu olmak" şeklinde gayelerini belirtmeleri, sporun gelişmekte olduğunu ortaya koyması bakımından gayet sevindirici bir haldir. Artık sporun şuurla yapıldığına işarettir.

Öte yandan bu sporcular sporu ve özellikle basketbolu kaynağından öğreneceklerine dair derin görgüye de sahip olmuşlar:

122 kişi okuldan, 180 kişi Yaz Basketbol Okullarından, 286 kişi kulüp veya müesseseden öğrenilmesi gerektiğini ortaya koymuşlardır. Demek ki öğrenme "istikrar", "düzen", "disiplin", "sistem"e dayanmalı, hiçbir şey başıboş bırakılmamalıdır.

Öyle anlaşılmalıdır ki genelde spora ve özelde basketbola eğilim göstermede yine de bazı engeller vardır. Alınan cevapların şöyle olduğu görülmektedir.

Karşılaşılan Güçlükler	Yaz okulları		Kulüpler		TOPLAM	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Tesis Yetersizliği	250	45.1	29	13	287	36.1
Ulaşım	130	22.8	56	25	186	23.3
Malzeme Teminindeki Güçlük	39	6.8	18	8	57	7.2
Maddiyat	23	4	29	13	52	6.5
Ailenin Karşı Çıkması	3	0.5	20	9	23	2.9
Derslerin Aksaması	119	20.8	72	32	191	24
GENEL TOPLAM	572	100	224	100	796	100

Buradan anlaşılacak en önemli hususlardan biri, artık ailenin spora karşı çıkmaması ve onu desteklemesidir. 572 sporcu adayından ancak 3'ünün ailesi razı olmamaktadır. Önceleri çocukların tahsiline mani olur düşüncesiyle aileler spora karşı çıkmaktaydı. Basketbol Yaz Okullarında bu zihniyetin değiştiğini memnunlukla görmekteyiz. Kulüplerde ise bu durum 20 kişi (% 9)'dur. Her iki grupta karşı çıkan 23 kişidir.

Demek ki her bir problemin üzerine gidilmesi, artık spor bahsinin yeniden ve geçerli şekil-

de "dizayn" edilmesi gerekmektedir. Bilhassa İstanbul için tesis problemi önemlidir. Basketbol Yaz Okulu ve Kulüp sporcuları karşılaşılan güçlüklerde en fazla 287 kişi (% 36.1) ile tesis sorununu takip etmektedir. Kulüplerin Küçük ve Yıldız Takımı sporcuları tedrisat zamanı da çalıştıklarından derslerin aksamasını 72 kişi (% 32) ile birinci sırada cevaplamıştır. Bu husus çok önemlidir. Eğitimi aksatmayacak tedbirler alınmalıdır. Bu güçlükleri ulaşım 56 kişi ile (% 25), tesis ve maddiyat 29'ar kişi ile (% 13) takip etmektedir.

Kulübün çalışmaları ile beraber okulun Basketbol çalışmalarına katılma hakkında alınan bilgilere göre, bu ikisini birlikte götürenlerin % 71.9 (161 kişi) götüremeyenlerin % 28.1 (63 kişi) oranında olduğu, ancak bu son grubun okullarında büyük ölçüde basketbol faaliyeti olmadığı yapılan yüzyüze görüşmelerde anlaşılmaktadır. O halde kulüplerde basketbol sporu yapanların büyük ekseriyeti okullarda da faaliyet göstermektedir.

Bu suretle kulüplerin sporcu kaynakları arasında okul baş sırayı işgal etmekte (90 kişi-% 40.2), onu bizzat kulübün kendisi (85 kişi-% 38) ile semt sahaları (45 kişi-% 21) takip etmektedir.

Sporcuların, Basketbol faaliyetleri karşılığında kulüplerinden maddi yardım görüp görmedikleri araştırılmış ve şu neticeler elde edilmiştir:

31 kişi (% 14) yardım aldığı, 193 kişi (% 86) ise herhangi bir maddi yardım almadıklarını ifade etmişlerdir.

Kulüpler daha ziyade taşradan getirdikleri uzun boylu oyuncular ile ekonomik durumları pek iyi olmayan sporda yetenekli ailelerin çocuklarına eğitim ve zaruri giderlerini karşılaması için maaş vermektedir. Alt yapıdaki spor eğitimi gören gençlerin büyük bir bölümü ise kulüplerinden herhangi bir yardım görmediklerini belirtmişlerdir.

Netice itibarıyla, en azından İstanbul uygulamasının başarılı olması için Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün açmış olduğu iki Basketbol Yaz Okulu'nun toplam sayısı 1000'i bulan öğrencileri artırılmalı, İstanbul'un nüfusuna göre sembolik olmaktan öteye geçilmelidir. Zaten, İl Spor Okulları'nın kayıtları basketbol branşında hemen dolmaktadır. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü okul, kulüp, öğrenci ve sporcu sayılarını da göz önünde bulundurarak ilçelerde, ulaşımı kolay, ucuz ve kullanışlı açık tesisler yaparak, Basketbol Yaz Okullarını yaygınlaştırmalıdır. Ayrıca ilçede bulunan kamu ve özel kuruluşların tesisleri varsa bu kuruluşlarla protokol yaparak Basketbol Organizasyonunun içine dahil etmelidir.

İl Spor Yöneticileri ile yaptığımız görüşmelerde en büyük sıkıntılarının eğitici bulmakta güçlük çekmekte olduklarını belirtmişlerdir. Yaptığımız yerinde incelemede, basketbol sporu yapmakta olan ortaokul 3.cü sınıf öğrencisinin eğitici diye görevlendirildiğini müşahade ettik. Durumu yöneticilere sordüğümüzde kulüp antrenörlerinin bu işe rağbet etmediklerini, çevre okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ise yaz tatilinde olduklarından görev almak istemediklerini öğrendik. Aslında eğitici durumunu halletmek için M.Ün. Atatürk Eğitim Fak. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Başkanlığı ile protokol yapılarak bu meselenin çözümü düşünülebilir. Basketbol ihtisası yapmakta olan öğrenciler aynı zamanda buralarda staj uygulamasını gerçekleştirmiş olurlar.

Basketbol Yaz Okulları'na Basketbol Federasyonu da sahip çıkıp bazı müeyyideler getirerek veya teşvik ederek tecrübeli kulüp antrenörlerini bu okullarda görevlendirebilir. Spor bölümü öğrencileri bu deneyimli kişilerle beraber çalışarak stajlarını tamamlamış olurlar.

Okul sonunda bütün Yaz Okullarında değerlendirme ve yönlendirme yapılmamaktadır. Bu konu mutlaka yapılmalı ve sporcu adaylarına 3 ay sonunda Beyaz, Yeşil, Sarı gibi kartlar verilerek seviyeleri tesbit edilebilir. Bu kartlar kış okullarına devam etmede bir kolaylık sağladığı gibi, bir sene sonra gelenleri de seviyelerine ayırmada kolaylık sağlayacaktır. Diğer bir faydası da, kişi kendi seviyesini bilerek ve bu işe iyice sarılacak veyahut kendisini bir başka spor dalında deneyecektir.

Basketbol Yaz Okulları'nda Baş Antrenör, Kulüp Antrenörü ve Yardımcıları bir ekip olarak çalışmalıdır. Tecrübesiz eğiticiler çalışmalarda yalnız bırakılmamalıdır.

Sağlık Muayeneleri ve testler mutlaka periyodik olarak yapılmalı, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bu hususta bütün yaz okullarına önderlik etmeli, Sporcu Sağlık ve Araştırma Merkezleri bu hususta yardımcı olmalıdırlar.

Basketbol Yaz Okulları'nda ya çok fazla ücret alınmakta, veya hiç alınmamaktadır. Makul bir ücret, o da durumu müsait olmayanlardan alınmamalıdır. Bu husus çocuk ve gençlere hissettirmeden yapılabilir.

Basketbol Yaz Okulları mutlaka bir denetime tabi tutulmalı, her önüne gelen Basketbol Yaz Okulu açmamalıdır. Ancak çok bürokratik engeller de konmamalı, bilhassa teşvik edici olmalıdır.

Basketbol Yaz Okulları genellikle gündüz çalışma yapmaktadır. Güneşin dik geldiği öğle saatleri, sabah ve akşam üzeri serin olan semtlere kaydırılmalı, ışıklandırılma olan yerlerde gece de çalışmalar yapılmalıdır.

Sporcu adayları belirli seviyeye gelince mutlaka yarışmalara yönelik organizasyonlar tertip edilmelidir. Amerika, Yugoslavya ve diğer yabancı ülkelerde bu tip organizasyonlar gece ve gündüz, yaz tatili boyunca yapılmaktadır. Türkiye'deki Yaz Okullarında bu tip organizasyonlar maalesef yapılmamaktadır. Bilhassa ABD'nde en iyi antrenörler bu organizasyonlarda görev almaktadır. Organizasyonlara katılan gençler ücret ödemektedir.

Spor, bir ülkede bireylerin, dolayısıyla toplumun sağlığını, ahlak, iş gücünü, üretim devamlılığını etkileyen önde gelen faktörlerden biridir. Bilinçli yapılacak bu çalışmalar aynı zamanda koruyucu hekimlik niteliğini taşıyacağı için, Türkiye'de sağlık harcamalarında da büyük çapta tasarruf sağlayacaktır. Dolayısıyla, devletin ana politikalarında yerini almalıdır. Özellikle, nüfusunun % 50'den fazlasının gençlerin oluşturduğu Türkiye'de spor konusu daha da önem kazanmaktadır. Bu sebeple bilhassa okullar yaz tatili boyunca bu tür organizasyonları yapmalı, Genel Müdürlük, Basketbol Federasyonu ve yerel kuruluşlar bu faaliyetlere imkânları nisbetinde yardımcı olmalıdırlar.

ULUSLARARASI SPOR OLAYLARI VE BİLİMSEL KONAGRELER

Uluğ, İ.

19.12-21.12.1991

Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi-Spor ve Sorunları Sempozyumu

YAZIŞMA ADRESİ: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Sempozyum düzenleme kurulu 45040-Manisa. Telf: 9 (551) 14645, 14646.

2.2-7.2.1992

International Scientific Congress, Winter Games 1992 Albertville, France.

KONU: Dağ Sporları Fizyolojisi/İnter disiplinler oturumlar Dağ sporları travmatolojisi.

ORGANİZE EDEN: Chamonix ve Grenoble,

YAZIŞMA ADRESİ: C.E.R.N.A. B.P. 35,73202 Albertville, Cedex, France.

31.3-3.4.4.1992

IV. Uluslararası Spor ve Beden Eğitimi

Konferansı Kitlesele katılım. (4.th.International Conference on Mass Partivipation Sport and Physical Education) Havana, Küba,

20.5-23.5.1992

Sporda Metabolizma ve Beslenme (Symposium: Metabolism and Nutritionin Sport)

Barselona, İspanya.

Haziran 1992

Olimpik Bilimsel Kongre (Olympic Scientific Congress)

Barselona İspanya.

9.9-11.1992

Cimnastikte Biomekanik (Biomechanics in Gymnastics)

Köln, Aymanya.

20.11-22.11.1992

Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Hacattepe Üniversitesi, Ankara.